

SYRJINTÄLAUTAKUNTA

Syrjintä, etninen alkuperä, syrjintäolettama, matkustusasiakirjojen tarkistaminen, etninen profilointi

Diaarinumero: 2012/639

Antopäivä: 17.12.2012

Vähemmistövaltuutettu pyysi syrjintälautakuntaa selvittämään, onko Tallink Silja Oy rikkonut yhdenvertaisuuslain syrjinnän kieltoa, kun laivan henkilökunta tarkasti iranilaista syntyperää olevien Suomen kansalaisten A:n ja B:n matkustusasiakirjat laivamatkan yhteydessä ja tarvittaessa sakon uhalla kieltämään Tallink Silja Oy:tä jatkamasta tai toistamasta syrjivää menettelyä. Vähemmistövaltuutettu oli katsonut, että menettely oli ollut välitöntä syrjintää ja mahdollisesti osin häirintää. Syrjintälautakunta katsoi hakijan esittämän selvityksen synnyttäneen syrjintäolettan, joten vastaajan tuli näyttää toteen, ettei se ollut menetellyt syrjintäkiellon vastaisesti. Syrjintälautakunta ei pitänyt kaikkiin matkustajiin kohdistettua matkustusasiakirjojen tarkistamista syrjintänä, mutta katsoi vain A:han ja B:hen kohdistuneen passien pois ottamisen olleen heitä välittömästi syrjivä heidän etnisen taustansa perusteella, ja kielsi Tallink Silja Oy:tä jatkamasta A:han ja B:hen tai kehenkään muuhun kohdistuvaa yhdenvertaisuuslain 6 §:n vastaista menettelyä. Syrjintälautakunta ei pitänyt passien pois ottamista olosuhteet huomioon ottaen niin vakavana menettelynä, että sitä voitaisiin pitää häirintänä. Asiaan liittyvät tapahtumat ja muut olosuhteet huomioon ottaen syrjintälautakunta ei pitänyt tarkoituksenmukaisena uhkasakon asettamista.

Hakijan vaatimukset

Vähemmistövaltuutettu on pyytänyt syrjintälautakuntaa selvittämään, onko Tallink Silja Oy rikkonut yhdenvertaisuuslain (21/2004) 6 §:ssä olevaa syrjinnän kieltoa tarjotessaan palveluja A:lle ja B:lle heidän etnisen alkuperänsä perusteella ja tarvittaessa sakon uhalla kieltämään Tallink Silja Oy:tä jatkamasta tai toistamasta syrjivää menettelyään. Vähemmistövaltuutettu on katsonut, että menettely on ollut välitöntä syrjintää ja mahdollisesti osin häirintää.

Hakijan perustelut

Matkustusasiakirjojen tarkistaminen

Alun perin Iranista olevien Suomen kansalaisten A:n ja B:n oli tarkoitus matkustaa 26.11.2010 Tallink Silja Oy:n M/S Victoria I -aluksella Maarianhaminasta Tallinnaan. A oli etukäteen ollut yhteydessä yhtiöön ja saanut vahvistuksen sille, että hänen Tukholmassa asuva tyttärensä (joka niin ikään on Suomen kansalainen ja iranilaista alkuperää) voi nousta laivaan Tukholmassa ja tehdä lähtöselvityksen koko perheen puolesta. A:ta ohjeistettiin, että tyttären oli tultava lippujen kanssa A:ta ja tämän vaimoa vastaan aluksen saapuessa Maarianhaminaan. A:n tytär toimi edellytetyllä tavalla. A ja hänen vaimonsa B olivat nousseet laivaan Maarianhaminassa kello 01.00. Laivan vartiopäällikkö oli pyytänyt saada nähdä heidän passinsa ja sulkenut portin heidän takanaan. Vartiopäällikkö ei ollut pyytänyt saada nähdä kenenkään muun matkustajan passia. Hän ei ollut edes katsonut lippuja. Vartiopäällikön ensimmäinen lause oli kuulunut ”huomenna saatte puhua poliisille”. Vartiopäällikkö oli takavarikoinut passit mutta ei ollut selittänyt, miksi hän oli

pitänyt passit itsellään eikä myöskään sitä, minkä vuoksi oli tarve puhua poliisin kanssa. A ja B olivat menneet paniikkiin kuultuaan, että heidän piti seuraavana päivänä keskustella virolaisen poliisin kanssa. He olivat luulleet myös joutuvansa viettämään laivamatkansa putkassa. He olivat yrittäneet sanoa vartiopäällikölle puhuvansa mieluummin Ahvenanmaan poliisille. Vartiopäällikön mukaan se ei olisi ollut enää mahdollista, sillä laiva oli ollut lähdössä satamasta.

Matkavaraus oli tarkistettu laivan vastaanotossa, ja se oli ollut kunnossa, mutta siitä ei ollut ollut apua. A oli vaatinut saada puhua laivan kapteenin kanssa. Lopulta hän oli saanut puhua kapteenin kanssa, mutta tämä oli puhelimesta ollut epäystävällinen ja sanonut, ettei tiennyt asiasta mitään ja että hänen täytyi mennä nukkumaan. "Selvitetään asia huomenna", kapteeni oli sanonut ja katkaissut sitten puhelun kesken keskustelun. Lopulta vartiopäällikkö oli mennyt menojaan, ja A:ta perheineen oli pyydetty menemään hyttiinsä ja odottamaan aamuun. Matka oli heidän osaltaan ollut pilalla, koska he olivat odottaneet kauhuissaan, mitä seuraavana päivänä tapahtuisi. Vaadittuaan saada passinsa takaisin vastaanoton henkilökunnalta A ja B olivat onnistuneet lopulta saamaan passinsa takaisin. Heille ei ollut selitetty mitenkään, miksi passit oli takavarikoitu.

Koska yhtiö oli pahoitellut tapahtunutta A:lle ja tarjonnut korvauksia, yhtiö oli myöntänyt, että väitetty menettely oli tapahtunut.

Tallink Siljan ruotsalaisen yhtiön viestintäpäällikkö C oli todennut tapausta käsittelevässä Ålandstidningenin artikkelissa 11.12.2010 seuraavaa: "Jos tapahtumat olisivat edenneet kuvatulla tavalla, niin eihän siinä olisi mitään logiikkaa". Artikkelissa C oli kertonut myös yhtiön käynnistäneen sisäisen tutkinnan saadakseen selville, mitä oli tapahtunut ja mitä oli puhuttu. C oli sanonut, että yhtiö suhtautui asiaan vakavasti. A ja B eivät olleet saaneet mitään tietoa siitä, mihin mahdollisessa selvityksessä oli päädytty ja mihin se mahdollisesti johti.

Vaatus näyttää passi ja etninen profilointi

Kyseessä olevassa tapauksessa vartiopäällikkö oli pyytänyt nähdä Suomen kansalaisten A:n ja B:n passit heidän noustessaan laivaan. Vartiopäällikkö ei ollut pyytänyt saada nähdä kenenkään muun passia. Viro on kuulunut Schengen-alueeseen vuodesta 2010 lähtien. Vartiopäällikkö ei selittänyt, miksi hän oli halunnut nähdä A:n ja B:n passit eikä myöskään sitä miksi hän ei ollut antanut passeja heille takaisin.

Yllä mainitussa artikkelissa C on todennut: "Asialla on osittain tekemistä tiukkojen Schengen - sääntöjen kanssa. Ellei matkustaja näytä eurooppalaiselta, on mahdollista, ettei kaikki ole kunnossa, ja silloin meidän täytyy tarkistaa matkustajan henkilöllisyys."

Lausuman mukaan aluksen henkilökunnan oli tarkistettava sellaisten ihmisten henkilöllisyys, jotka eivät näyttäneet eurooppalaisilta. Vastaavanlainen henkilöllisyyden tarkistaminen ainoastaan tai suurimmaksi osaksi henkilön eurooppalaisen tai ei-eurooppalaisen ulkonäön perusteella on etnistä profilointia ja eräs etnisen alkuperän perusteella tapahtuvan välittömän syrjinnän muoto. Vartiopäällikön toiminta on perustunut etupäässä matkustajien ulkonäköön perustuvaan olettamukseen heidän kansallisuudestaan.

Vaikka etnistä profilointia ei mainita yhdenvertaisuuslaissa, sen voidaan katsoa olevan yksi välittömän syrjinnän muoto.

Muu syrjivä menettely

Vartiopäällikön lausuma keskustelemisesta poliisin kanssa on ollut etnisen alkuperän perusteella tapahtuvaa syrjintää. Koska poliisin puuttuminen asiaan ei ollut ollut tarpeen, eikä vartiopäällikkö

ollut uhannut muita matkustajia poliisilla, menettelyn voidaan katsoa olevan välitöntä syrjintää tai häirintää.

Myös A:n ja B:n passien takavarikoiminen on ollut syrjintää, koska vartiopäälliköllä ei ollut ollut laillista oikeutta toimenpiteelle. A ja B olivat saaneet passinsa takaisin vasta käytyään pitkän keskustelun vastaanottohenkilökunnan kanssa. B oli vaatinut saada passit takaisin ja korostanut, ettei vartiopäälliköllä ollut ollut oikeutta takavarikoida niitä.

Syrjintäolettaama on muodostunut A:n ja B:n kertomusten sekä yhtiön edustajien julkisuuteen antamien lausumien perusteella (artikkeli Ålandstidningen -lehdessä). A oli ilmoittanut tapahtuneen syrjintänä ja kunnianloukkauksena Ahvenanmaan poliisille, mutta poliisi oli katsonut, ettei mitään rikosta ollut tapahtunut.

Tallink Silja Oy:n asema vastaajana

Tallink Silja Oy on oikea vastaaja. Kyseinen laiva on vuokrattu AS Tallink Gruppille. Tallink Silja Oy myy emoyhtiönsä AS Tallink Gruppin agenttina lippuja konserniyhtiöiden operoimille laivoille. Yhtiön toiminnan perusteella muodostuu asiakkaille käsitys, että kyse on kokonaan Tallink Silja Oy:n toiminnasta.

Tapauksessa on kyse samaan konserniin kuuluvista yhtiöistä. Matkat markkinoi ja liput myy tytäryhtiö Tallink Silja Oy. Tallink Silja Oy:n vertaaminen muihin matkatoimistoihin on sikäli harhaanjohtavaa, että Tallink Silja Oy ja AS Tallink Grupp kuuluvat samaan konserniin, ja koko yhtiön toiminta perustuu siihen, että se markkinoi emoyhtiönsä operoimia matkoja.

Tallink Silja Oy on tarjoutunut suorittamaan hyvitystä asiakkaalle. Yhtiö ei olisi näin tehnyt, jos se ei olisi katsonut olleensa oikea vastaaja.

Mahdollisen muun tahon vastuu ei poista laivamatkan markkinoijan vastuuta varsinkaan, kun asiakkaille syntyy sellainen käsitys, että kyse on kokonaan Tallink Silja Oy:n toiminnasta.

Jos Tallink Silja Oy:tä ei pidetä vastaajana konsernin sisäisten järjestelyjen vuoksi, asiakkaiden kannalta syntyy kohtuuton tilanne, mikäli syrjintään ei voida puuttua.

Syrjintälautakunnan toimivalta

A:han ja B:hen kohdistunut syrjintä on tapahtunut Suomen maaperällä, Maarianhaminan satamassa. Yhdenvertaisuuslaki soveltuu Suomessa tapahtuvaan palveluntarjontaan riippumatta palveluntarjoajan kansalaisuudesta tai rekisteröitymisestä toisessa maassa. Se, että laiva on Viron lipun alla, ei vapauta sitä vastuusta syrjintäasiassa Suomessa. Syrjintälautakunta on siten toimivaltainen tutkimaan tapahtunutta syrjintää.

Vastaajan vastaus

Tallink Silja Oy kiistää kaikki hakijan vaatimukset.

Ensisijaisesti Tallink Silja Oy on katsonut olevansa väärä vastaaja ja toissijaisesti, että väitettyä syrjintää tai häirintää ei ollut tapahtunut A:ta tai hänen perhettään kohtaan.

Vastaaajan perustelut

Tallink Silja Oy:n asema vastaajana

Tallink Silja Oy ei operoi M/S Victoria I alusta. Kyseisen laivan omistaja on AS Tallink Gruppinn tytäryhtiö, joka on vuokrannut aluksen AS Tallink Gruppille (bare boat charter -sopimuksella). Tallink Silja Oy on pääasiallisesti myynti- ja markkinointiyhtiö, mutta sen lisäksi se operoi Silja Line -brändin alla Turusta ja Helsingistä Tukholmaan kohdistuvaa liikennettä, joka tapahtuu AS Tallink Gruppilta tai sen tytäryhtiöiltä vuokratuilla (bare boat charter -sopimuksella) aluksilla.

Tallink Silja Oy vastaa ainoastaan Silja Line -brändiin kuuluvien Suomen ja Ruotsin lippujen alla kulkevien laivojen liiketoiminnasta. M/S Victoria I aluksen kanssa Tallink Silja Oy:llä ei ole tekemistä muuten kuin, että Tallink Silja Oy myy emoyhtiönsä agenttina matkoja M/S Victoria I laivalle ja saa lippujen myynnistä agenttipalkkion. M/S Victoria I on Viron lipun alla, jolloin aluksella sovelletaan Viron lakia ja liiketoiminnasta vastaa AS Tallink Grupp. M/S Victoria I laivalla työskentelevien henkilöiden työnantajat ovat AS Tallink Gruppinn tytäryhtiöt OÜ Hansaliin tai OÜ HT Laevateenindus.

Tallink Silja Oy ei ole vuokrannut M/S Victoria I alusta AS Tallink Gruppille, koska Tallink Silja Oy tai sen tytäryhtiöt eivät omista ainuttakaan laivaa.

Tallink Silja Oy on väärä vastaaja.

Syrjintälautakunnan toimivalta

Tallink Silja Oy katsoo, ettei syrjintälautakunnalla ole toimivaltaa asiassa, koska kaikki kuvatut tapahtumat ovat sattuneet Viron lipun alla olevassa laivassa, jolloin asiaan on sovellettava Viron lakia.

Tallink Silja Oy ei voi matkalippuja myyvänä agenttina olla vastuussa siitä, mitä Viron lipun alla olevalla M/S Victoria I laivalla tapahtuu.

Väitetty syrjintä tai häirintä on tapahtunut muualla kuin Suomen lainsäädännön piirissä.

Matkustusasiakirjojen tarkistaminen

Laivat ja satamat noudattavat IMO:n (International Maritime Organization) ISPS (International Ship and Port Facility Security Code) -säännöstöä, joka velvoittaa satamaa ja laivaa tarkistamaan matkustajan matkustusdokumentit. Laivalla on ISPS-säännösten nojalla ollut oikeus tarkistaa A:n ja hänen perheensä matkustusasiakirjat. Maarianhaminasta ei noussut laivaan muita henkilöitä, joilla olisi ollut väärät matkaliput matkustajan kulkemalle reitille. Kyse ei ole ollut syrjinnästä, vaikka muilta matkustajilta ei ollut tarkistettu matkustusasiakirjoja. A:n perheellä on ollut matkaliput Tukholmasta Tallinnaan, ja he ovat nousseet laivaan Maarianhaminasta, mikä seikka on kiinnittänyt laivan järjestyksenvalvojen huomiota. Tästä syystä matkustusasiakirjat on tarkastettu. Toimintatapa noudattaa ISPS-säännösten vaatimuksia.

A ja B ovat ilmoittaneet etukäteen laivayhtiölle astuvansa laivaan Tukholman sijasta vasta Maarianhaminassa. Jotta perheelle oli mahdollista varata sama hytti, oli ainut vaihtoehto tehdä varaus niin, että koko perheellä oli mairinnousukortit välille Tukholma – Tallinna, mikä oli myös halvin tapa matkustaa kyseinen väli. Tallink Silja Oy:n myyntihenkilökunta oli menetellyt virheellisesti, koska laivalla pitää turvallisuussyistä olla koko ajan tieto siitä, ketkä ovat matkustajina laivassa. Mahdollisessa onnettomuustilanteessa on tiedettävä kaikki matkustajat.

Matkustajalla pitää olla matkalippu sille reitille, jonka hän todellisuudessa matkustaa, eikä reitille Tukholma – Tallinna siinä tapauksessa, että matkustaja nousee laivaan Maarianhaminasta.

Vaikka Tallink Silja Ab oli hyväksynyt lähtöselvityksen tekemisen A:n ja hänen vaimonsa osalta jo Tukholmassa virheellisesti, menettelyä matkustusasiakirjojen tarkistamisen osalta ei voi pitää syrjintänä tai häirintänä.

Viron lipun alla olevassa laivassa järjestyksen valvojat tarkastavat matkaliput laivaan saapuville. Tämä käytäntö on voimassa jokaisessa Viron lipun alla olevassa laivassa. Hakijan väite, että A:lta ja hänen vaimoltaan ei olisi tarkistettu matkalippuja, vaan ainoastaan passit, ei pidä paikkaansa. Hakemuksen liitteinä olevasta M/S Victoria I laivan turvallisuusraportista ilmenee, että A vaimonsa kanssa oli tullut laivaan väärin matkalippujen kanssa, joten heidän matkalippunsa oli pitänyt tarkastaa. Laivan järjestysmiehillä ei ollut ollut tietoa A:n ja hänen perheensä kanssa sovitusta erikoisjärjestelystä. Sillä seikalla, että muiden henkilöiden matkustusasiakirjoja, joilla on ollut matkalippu oikealle reitille, ei olisi ollut tarkastettu tässä yhteydessä, ei ole merkitystä. A:ta ja hänen perhettään on kohdeltu samalla tavalla kuin kaikkia muitakin, jotka tulevat laivaan ilman oikealle reitille olevaa maihinnousukorttia.

Väite, että Tallink Silja Oy olisi tarjoamalla korvausta myöntänyt syrjinnän tai häirinnän tapahtuneen on väärä. Asiakaspalautteisiin vastaaminen on jälkimarkkinointia, minkä tarkoitus on korjata asiakkaalle epämiellyttävä matkustuskokemus. Asiakaspalvelullisista syistä voidaan suorittaa korvausta, vaikka varsinaisesti ei olisi toimittu väärin. Hyvityksen maksamisesta ei voi vetää sellaista johtopäätöstä, että vastaaja olisi myöntänyt toimineensa syrjivästi tai häirintää aiheuttaen A:ta ja hänen perhettään kohtaan.

Ålandstidningen -lehden artikkeli 11.12.2010 on toimittajan näkemys siitä, mitä henkilöt ovat kertoneet asiasta.

Tallink Silja Ab:n viestintäpäällikkö C ei ollut käsityksensä mukaan kertonut artikkelissa "Ser man inte europeisk ut kan det vara så att allt inte står rätt till, och då måste vi kontrollera identiteten. Det kan upplevas som ett problem." C:n mukaan toimittaja oli mahdollisesti kysynyt häneltä jotain edellä mainitun lainauksen kaltaista. Koska hän oli vastannut epämääräisesti, toimittaja oli ymmärtänyt asian väärin.

Kukaan ei ollut uhannut A:ta tai hänen perhettään poliisilla.

Vastaajalla tai M/S Victoria I laivan henkilökunnalla ei ole mitään tietoa siitä, että A:n tai hänen perheensä passit olisi otettu heiltä pois.

Tapahtumat eivät myöskään ole olleet sellaisia, että niiden perusteella olisi syntynyt häirinnän kaltainen uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Syrjintälautakunnan ratkaisu

Syrjintälautakunta on hankkinut asiassa lausunnon Ahvenanmaan valtuuskunnalta.

Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunto 10.7.2012

Syrjintälautakunta pyysi asiassa lausunnon Ahvenanmaan valtuuskunnalta Ahvenanmaan itsehallintolain soveltamisesta.

Ahvenanmaan valtuuskunta toteaa, ettei itsehallintolain maakunnan ja valtakunnan välistä toimivallanjakoa koskevissa 18 §:ssä, 27 §:ssä tai 29 §:ssä mainita syrjintää. Tämän johdosta maakunnan ja valtakunnan välisen toimivallan jaon arviointi syrjinnän osalta joudutaan arvioimaan tosiasiallisen sääntelyn yhteydessä. Yhdenvertaista kohtelua koskevassa lainsäädännössä säännellään useita oikeudenaloja, joita käsitellään itsehallintolaissa. Syrjintää koskevista säädöksistä tulee elimellinen osa niitä oikeussääntöjä, joita sovelletaan näillä oikeudenaloilla. Lainsäädäntövallan jakautumista tulee näiden säädösten osalta arvioida sen mukaan millä oikeudenalalla niitä sovelletaan tai sen mukaan mihin oikeudenalaan ne lähinnä liittyvät.

Toisin kuin valtakunnan yhdenvertaisuuslaissa, yhdenvertaisuutta koskevaan maakuntalakiin ei sisälly säädöstä maakuntalain soveltamisalasta. Sen sijaan maakuntalain 3-5 §:ssä määritellään ne asiat, joita maakuntalain syrjintäkielto koskee. Niistä käy ilmi millä aloilla asianomaisia maakuntalakeja pääsääntöisesti sovelletaan. Maakuntalain 10 §:n mukaan maakunnan syrjintävaltuutettu valvoo maakuntalain toteutumista maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvilta osin. Vastaavasti valtakunnan vähemmistövaltuutettu ja työsuojeluviranomaiset valvovat yhdenvertaisuuslain 11 §:n mukaisesti yhdenvertaisuuslain toteutumista Ahvenanmaalla niiltä osin kuin asia kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Samat viranomaiset voivat joutua soveltamaan sekä valtakunnan lakia että maakuntalakia. Kuten hallituksen esityksessä yhdenvertaisuuslaiksi (HE 44/2003 vp.) todetaan, Ahvenanmaan maakunnan itsehallinnollisesta asemasta johtuu, ettei lakia voida soveltaa maakunnan viranomaisten toimintaan maakunnan viranomaisten huolehtiessa Ahvenanmaan itsehallintolain nojalla itsehallinnon piiriin kuuluvista tehtävistä. Sen sijaan lakia sovellettaisiin Ahvenanmaan viranomaisiin silloin, kun on kyse valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvista asioista. Näin ollen muun muassa yhdenvertaisuuslain 4 §:n 3 momentissa säädetään, että viranomaisilla tarkoitetaan tässä pykälässä Ahvenanmaan maakunnan viranomaisia niiden huolehtiessa valtakunnan viranomaisille kuuluvista tehtävistä maakunnassa.

Ahvenanmaan valtuuskunta toteaa vähemmistövaltuutetun lausuntopyynnöstä ilmenevän, että se liittyy asiaan, jossa on kyse ensisijaisesti laivan vartiohenkilön käyttäytymisestä Tallink Silja Oy:n matkustaja-alus Victorialla risteilyllä Maarianhaminasta Tallinaan. Tämän johdosta Ahvenanmaan valtuuskunta toteaa, että maakunnassa on voimassa maakuntalaki järjestyksenalvoista (ÅFS 28/2010). Maakuntalaki sisältää määräyksiä järjestyksenalvojen velvollisuuksista ja toimivallasta. Maakuntalain esitöistä käy ilmi, että se koskee myös henkilöitä, jotka pitävät yllä järjestystä Ahvenanmaalla rekisteröidyissä matkustaja-aluksissa.

Itsehallintolain 18 §:n 6 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat yleistä järjestystä ja turvallisuutta, kun taas kauppamerenkulku ja kauppamerenkulun väylät kuuluvat itsehallintolain 27 §:n 13 kohdan mukaan valtakunnan toimivaltaan. Hallituksen esityksessä itsehallintolain (HE 73/1990 vp, s. 75) todetaan edellä mainitusta lainkohdasta muun muassa seuraavaa:

”Käsite 'kauppamerenkulku ja kauppamerenkulun väylät' vastaa periaatteessa voimassa olevan itsehallintolain 11 §:n 2 momentin 8 ja 17 kohdan käsitteitä 'yksityinen merioikeus' ja 'luotsi- ja majakkalaitos sekä muu julkinen merioikeus'. Myös kauppamerenkulun harjoittamisedellytyksiä ja harjoittamistapaa koskeva lainsäädäntö on ehdotuksen mukaan valtakunnan asianomaisten toimielinten tehtävä. Kauppamerenkulkuun käytettäviä väyliä koskeva lainsäädäntö on myös valtakunnan lainsäädäntöelimille kuuluva asia.” Kyseessä olevaa maakuntalakia koskevassa lausunnossaan 17.2.2010 Ahvenanmaan valtuuskunta totesi, edellä mainittuun lainaukseen viitaten, että siinä tarkoitettu itsehallintolain 27 §:n 3 kohdan kauppamerenkulun käsite ei koske Ahvenanmaalla rekisteröidyillä kauppa-aluksella toimivaa järjestyksenalvojaa, vaan heitä koskeva

säädösvalta kuuluu maakunnalle itsehallintolain 18 §:n 6 kohdan mukaan. Samassa yhteydessä Ahvenanmaan valtuuskunta totesi myös, että hallituksen esityksessä järjestyksenalvoja koskevaksi lainsäädännöksi (HE 148/1998 vp. s. 8-9) lähtökohtana on, ettei valtakunnan lainsäädäntö järjestyksenalvoista koske Ahvenanmaalla rekisteröityjä aluksia.

Johtopäätöksinään Ahvenanmaan valtuuskunta esittää, että asian kuuluminen valtakunnan tai maakunnan toimivaltaan tulee ratkaista kussakin yksittäistapauksessa erikseen. Niissäkin asioissa, joissa ei ole kysymys työelämästä, tulee maakunnan tai valtakunnan lain soveltuvuus arvioida itsehallintolain toimivallan jaon mukaisesti. Näin ollen muun muassa direktiivissä mainittu ”yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palvelujen saatavuus ja tarjonta” kuuluu tässä mielessä jaetun toimivallan piiriin. Esimerkiksi syrjintää pankkipalveluissa koskevaa asiaa säännellään valtakunnan lainsäädännöllä, kun taas kuljetuspalveluja koskeva asiaa säännellään maakunnan toimivaltaan kuuluvana asiana.

Lopuksi Ahvenanmaan valtuuskunta toteaa, että valtakunnan ja maakunnan välistä toimivallanjakoa sovelletaan vain niissä asioissa, jotka kuuluvat joko maakunnan tai valtakunnan toimivaltaan. Matkustaja-alus Victoriaa ei ole rekisteröity maakunnan tai valtakunnan alusrekisteriin, mikä palveluiden tarjoamisen osalta voi olla ratkaisevaa sille minkä valtion lainsäädäntöä asiassa sovelletaan.

Esittelijän esitys

1. Syrjintälautakunta ottaa Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunnon huomioon ja katsoo asian kuuluvan Suomen viranomaisten toimivaltaan sekä toteaa syrjintälautakunnan olevan asiassa toimivaltainen viranomaisena.
2. Syrjintälautakunta kieltää Tallink Silja Oy:tä jatkamasta tai uusimasta A:han ja B:hen tai kehenkään muuhun kohdistuvaa yhdenvertaisuuslain 6 §:n vastaista menettelyä.
3. Syrjintälautakunta ei aseta uhkasakkoa.

Perustelut

Syrjintälautakunnan toimivalta asiassa

Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunnosta ilmenee, että pääsäännön mukaan kauppamerenkulkua koskevat asiat kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan, josta erillisen poikkeuksen muodostaa Ahvenanmaalla rekisteröidyllä aluksella toimivat järjestyksenalvojat. Nyt käsillä olevassa asiassa kyseessä olevaa matkustaja-alusta ei kuitenkaan ole rekisteröity Ahvenanmaan alusrekisteriin, joten tuota poikkeamaa pääsäännöstä ei voida tällä perusteella soveltaa.

Kyse on ollut itsehallintolain 27 §:n 13 kohdan mukaisesta kauppamerenkulusta ja siinä tapahtuneesta matkustusasiakirjojen tarkastamisesta, joka pääsäännön mukaan kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunnossa (24/05) maakuntahallituksen esityksestä Ahvenanmaan maakuntalaiksi syrjinnän ehkäisemisestä todetaan, että maakunnan ja valtakunnan välisen toimivallan jakautumisen arviointi jää tapauskohtaisen arvioinnin varaan. Maakuntalakiin ei ole sisällytetty erillistä määräystä lain soveltamisalasta. Ahvenanmaan valtuuskunnan arvion mukaan maakuntalain syrjintäkiellot on muotoiltu niin, että ne koskevat asioita, jotka kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan. Valtuuskunta arvioi maakuntalaissa maakunnan

syrijntäasiamiehelle osoitetun toimivallan tulleen rajatuksi niin, että se koskee vain asioita, jotka kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Hakemuksen perusteena olevat tapahtumat ovat sattuneet laivalla aluksen ollessa vielä Maarianhaminan satamassa, ja sen jälkeen Suomen aluevesillä. Syrjintälautakunta katsoo, että tapaukseen on sovellettava aluemeriperiaatetta, minkä perusteella kaikkia Maarianhaminan satamassa olevia kauppa-aluksia koskee Suomen valtion lainsäädäntö riippumatta siitä, minkä maan rekisterissä alukset ovat. Yhdenvertaisuuslainsäädännössä on kyse Euroopan unionin direktiivien toimeenpanosta, ja jäsenvaltiolla on velvollisuus direktiivien tehokkaaseen toimeenpanoon.

Suomen perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Väitetyn syrjinnän kohteeksi joutuneet ovat Suomen kansalaisia, jotka ovat tulleet laivalle matkustajina. Euroopan unioni on 24.11.2010 hyväksynyt 6.1.2011 voimaan tulleen asetuksen (N:o 1177/2010) matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä. Sitä sovelletaan matkustajiin, jotka käyttävät matkustajaliikennepalveluja, kun alukseen nousemiseen tarkoitettu satama sijaitsee jäsenvaltion alueella. Sääntelyllä pyritään varmistamaan Euroopan unionin oikeuden tehokas toimeenpano siten, että huolimatta meriliikenteen kansainvälisestä luonteesta, Euroopan unionin alueella unionioikeuden toimeenpano ja oikeussuoja on tehokasta.

Yhdenvertaisuuslailla pannaan täytäntöön Euroopan unionin direktiivit rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (2000/43EY) ja yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista (2000/78/EY).

Tässä yhteydessä on otettava huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa turvattu oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin. Tehokkuusperiaatetta koskevasta täysin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan yksilöillä unionin oikeuden perusteella olevat oikeudet, eivät saa olla sellaisia, että unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa. Yksilöillä on oltava todellinen mahdollisuus oikeussuojaan (EUT 22.12.2010, asia C-279/09, kpl 28. ja 29.). Tehokkuusvaatimus ulottuu myös unionioikeuden hallinnolliseen toimeenpanoon ja soveltamiseen. (EYT 28.6.2001, asia C-118/00, kpl. 52, EYT 14.12.1995, asia C-312/93, kpl. 12)

Yhdenvertaisuuslain mukaan syrjintälautakunnan toimivaltaa ei ole rajattu alueellisesti, joten se on valtakunnallinen viranomais, joka on toimivaltainen koko Suomen alueella, ellei Ahvenanmaan itsehallintolaista muuta johdu.

Näin ollen syrjintälautakunta katsoo asian kuuluvan sen toimivaltaan.

Tallink Silja Oy:n asema vastaajana

Tallink Silja Oy on kiistänyt olevansa asiassa oikea vastaaja, koska se ei omista M/S Victoria I alusta, eikä operoi sitä, vaan laivaa operoi samaan konserniin kuuluva AS Tallink Grupp. Tallink Silja Oy ilmoittaa myyvänsä emoyhtiönsä agenttina matkoja M/S Victoria I laivalle saaden lippujen myynnistä agenttipalkkion.

Syrjintälautakunta katsoo, että Tallink Silja Oy myy ja markkinoi risteilymatkoja Suomessa samaan konserniin kuuluvan yrityksen lukuun, saaden kyseisestä toiminnasta taloudellista hyötyä. Tallink Silja Oy on myös maksanut A:lle ja B:lle hyvitystä ylimääräisen risteilymatkan muodossa heille Suomessa sattuneiden tapahtumien johdosta.

Konserni esiintyy muutoinkin kuluttajille palveluitaan tarjotessaan yhtenäisenä konsernina, vaikka se koostuu eri yhtiöistä. Myös konsernin käyttämä lomakkeisto yhtenäisine logoineen synnyttää mielikuvan yhtenäisesti toimivasta konsernista.

Syrjintälautakunta katsoo, että Tallink Silja Oy ei voi pätevästi välttää vastuutaan sillä, että mahdollisesti konsernin muut yhtiöt ovat menettelleet syrjivästi, joten hakijoiden vaade syrjinnän kieltämisestä voidaan näin ollen kohdistaa Tallink Silja Oy:öön.

Väitetyn syrjinnän arviointi

Arvioinnin oikeudelliset perusteet

Yhdenvertaisuuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen tai muun syyn perusteella.

Yhdenvertaisuuslakia sovelletaan sen 2 §:n 4 momentin mukaan yleisölle saatavilla olevien palveluiden tarjontaan tai saatavuuteen.

Välittömällä syrjinnällä tarkoitetaan sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Välillisenä syrjintänä pidetään sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa jonkun erityisen epäedulliseen asemaan muihin vertailun kohteena oleviin nähden, paitsi jos säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Häirintänä pidetään henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Lisäksi eri asemaan asettaminen perustuslain 6 §:n 2 momentissa säädetyillä perusteilla on kiellettyä, ellei menettelyyn ole perustuslaissa tarkoitettua hyväksyttävää syytä (HE 44/2003 vp., s. 35).

Etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän käsitettä tulkittaessa on otettava huomioon paitsi yhdenvertaisuuslaki myös perustuslaki ja kansainväliset ihmisoikeussopimukset sekä Euroopan unionin oikeusnormisto (HE 44/2003).

YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 7-8/1976) 2 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltio sitoutuu kunnioittamaan ja takaamaan jokaiselle alueellaan olevalle ja oikeuspiiriinsä kuuluvalla yksilölle tässä yleissopimuksessa tunnustetut oikeudet ilman minkäänlaista rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun asemaan perustuvaa syrjintää, ja sopimuksen 2 artiklan 3 a) kohdan mukaan sopimusvaltio sitoutuu varmistamaan, että jokaisella henkilöllä, jonka tässä yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on käytettävissään tehokas oikeussuojakeino.

YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 26 artiklan mukaan kaikki ihmiset ovat oikeudellisesti yhdenvertaisia

ja oikeutettuja ilman minkäänlaista syrjintää yhtäläiseen lain suojaan. Tässä suhteessa lain tulee kieltää kaikki syrjintä ja taata kaikille henkilöille yhtäläinen ja tehokas suojelu rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun asemaan perustuvaa syrjintää vastaan.

YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen täytäntöönpanoa valvova YK:n ihmisoikeuskomitea on yksilövalituksen johdosta 17.8.2009 antamassaan ratkaisussa (asia No. 1493/2006) katsonut, että vaikka henkilötarkastuksilla toteutetaan hyväksyttävää päämäärää, niitä ei pidä toimeenpanna siten, että ne kohdistetaan vain tiettyjä fyysisiä tai etnisiä piirteitä omaaviin henkilöihin. Jos tällaisia toimenpiteitä kohdistettaisiin vain tällaisiin henkilöihin, se vaikuttaisi kielteisesti heidän ihmisarvoonsa. Komitea piti tällaista menettelyä syrjintänä, kun menettely ei ollut kohtuullista eikä perustunut objektiivisiin hyväksyttäviin seikkoihin.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on linjannut, ettei mikään sellainen erilainen kohtelu, joka kokonaan tai olennaiselta osaltaan perustuu henkilön etniseen taustaan, voi olla lainmukainen nykyisessä demokraattisessa yhteiskunnassa, joka nojaa moniarvoisuuden ja erilaisten kulttuurien kunnioittamisen periaatteisiin (*Timishev v. Venäjä* 13.12.2005, asiat 55762/00 ja 55974/00, kpl. 58).

Yhdenvertaisuuslain esitöiden (HE 44/2003 vp, s.32) mukaan lain tulkinta on sidottu sillä toimeenpantaviin Euroopan unionin direktiiveihin niin, että lain säännöksiä on tulkittava direktiiveissä tarkoitetulla tavalla, vaikka säännösten sanamuodot eivät kansallisen oikeusjärjestyksen muotoon kirjoitettuna kaikin osin täysin vastaisikaan direktiivien sanamuotoja. Lain säännösten tulkinnat seuraavat Euroopan unionin tuomioistuimen mainittujen direktiivien säännöksistä antamia tulkintaratkaisuja.

Syrjintälautakunnan tehtävänä on käsitellä ja ratkaista ne asiat, jotka yhdenvertaisuuslain mukaan kuuluvat sen käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Lain mukaan syrjintälautakunnan toimivalta rajoittuu etnistä syrjintää koskeviin asioihin siltä osin kuin kysymys ei ole työsuhteesta tai julkisoikeudellisesta palvelusuhteesta. Syrjintälautakunta voi antaa etnistä syrjintää koskevan kieltopäätöksen ja asettaa uhkasakon kiellon tehosteeksi.

Kun henkilö, joka katsoo kärsineensä siitä, että häneen ei ole sovellettu tasa-arvoisen kohtelun periaatetta, esittää tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa elimessä tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan olettaa, että kyseessä on välitön tai välillinen syrjintä, vastaajan on näytettävä toteen, ettei tätä periaatetta ole rikottu.

Syrjintäoletettaman syntymisen ja todistustaakka

Yhdenvertaisuuslain esitöistä käy ilmi, että syrjintäoletttama syntyy, jos hakija kykenee esittämään todennäköisiä seikkoja, jonka perusteella voidaan olettaa hakijan joutuneen syrjivän menettelyn kohteeksi. Koska syrjintäoletttaman synnyttävien tosiseikkojen osalta ei edellytetä täyttä näyttöä, riittää syrjintäoletttaman syntymiseksi sellaiset hakijan asianmukaisesti esittämät perusteet, joiden perusteella hakijan väite on sillä tavoin uskottava, että syrjintälautakunnalla on objektiiviset perusteet pyytää vastaajalta vastausta sen selvittämiseksi, onko hakijan esittämässä väitteissä perää, ja kykeneekö vastaaja kumoamaan hakijan esittämän näytön.

Vaikka vastaaja ei pystyisikään täysin kumoamaan hakijan esittämää väitettä, hänen vastauksensa voi heikentää hakijan esittämää näyttöä niin, että se jää näyttökynnyksen alle.

Syrjintäolettamien syntyminen siis edeltää varsinaista toteennäyttämisen arviointia, johon tarvittavaa tietoa saadaan juuri vastaajan vastauksesta. Muutoin ei saavutettaisi yhdenvertaisuuslain 17 §:n tarkoitusta edesauttaa oikeuksien tehokasta toteutumista.

Todistustaakan kääntyminen vastaajalle edellyttää, että kantaja on esittänyt todennäköisiä seikkoja sen puolesta, että kysymyksessä on syrjintä. Kantajan on esitettävä konkreettisia tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan olettaa, että kysymyksessä olisi 6 §:ssä tarkoitettu kielletty syrjintätilanne. Pelkkä väite tai epäily, jota ei perusteta tosiseikkojen esittämiseen, ei siirrä todistustaakkaa vastaajalle. Täyttä näyttöä ei kuitenkaan edellytetä, vaan riittävää on, että syntyy oletama syrjinnästä. Syrjintäolettamalta edellytetään objektiivisuutta. Kun syrjintäolettamia on syntynyt, todistustaakka siirtyy vastaajalle. Vastaajan mahdollisuutena on kumota kantajan esittämä näyttö tai heikentää sitä niin, että näyttö jää näyttökynnyksen alle. Jos vastaaja ei onnistu kumoamaan syrjintäolettamia, hän voi esittää näyttöä siitä, että 6 §:ssä säädettyä syrjinnän kieltoa ei ole rikottu. (HE 44/2003 vp, s. 54).

Yhdenvertaisuuslain 17 §:n mukaisen todistustaakan kääntymisen tarkoituksena on edesauttaa oikeuksien tehokasta toteutumista, koska näytön esittäminen syrjintätapauksissa voi olla tavanomaista vaikeampaa ja yleensä vain vastaaja voi osoittaa, että hänen syrjinnäksi väitetty toimensa on perustunut muuhun kuin kantajan henkilöön liittyvään syyhyn. (PeVL 10/2003)

Hakija on esittänyt yksityiskohtaisen ja uskottavan kuvauksen menettelystä, jonka perusteella hakija katsoo A:n ja B:n tulleen syrjityksi heidän etnisestä taustastaan johtuen heidän saapuessaan Maarianhaminan satamassa Tallink Silja Oy:n myymälälle risteilymatkalle M/S Victoria I alukselle. Hakijan esittämän selvityksen mukaan A:lta ja B:lta tarkastettiin matkustusasiakirjat ja otettiin passit pois laivaan saapumisen yhteydessä. A:n poliisikuulustelussa kertomaan mukaan passit otettiin pois vain heiltä, ja heidän kerrottiin joutuvan tekemisiin poliisin kanssa laivan saapuessa Viroon. Passit annettiin hakijoille takaisin vasta myöhemmin illalla. Tällä perusteella syrjintälautakunta katsoo, että syrjintäolettamia on syntynyt.

Koska hakija on esittänyt selvitystä, jonka perusteella on syntynyt syrjintäolettamia, niin syrjintälautakunta katsoo todistustaakan kääntyneen. Tallink Silja Oy:n on siten näytettävä, että se ei ole menetellyt yhdenvertaisuuslain 6 §:n syrjintäkiellon vastaisesti.

Asiassa esitetyn näytön arviointi

Matkustusasiakirjojen tarkistaminen

Hakemuksen liitteenä olevasta esitutkintapöytäkirjasta käy ilmi, että kaikkien laivalle Maarianhaminasta nousseiden matkustajien matkustusasiakirjat on tarkistettu, joten näiltä osin kyse ei ole ollut yhdenvertaisuuslain 6 §:n vastaisesta menettelystä.

Syrjintälautakunta toteaa, että A:n ja B:n matkustusasiakirjojen tarkistamiselle on ollut asialliset perusteet, eikä se sinänsä merkitse yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä syrjintää tai häirintää.

Matkustusasiakirjojen tarkistamisen yhteydessä suoritettavat toimenpiteet

A:n ja B:n mukaan matkustusasiakirjojen tarkistamisen yhteydessä heidän passinsa on otettu heiltä pois, ja heille on ilmoitettu heidän joutuvan poliisiin kanssa tekemisiin laivan saapuessa Viroon. Heille on kuitenkin myöhemmin samana yönä palautettu takaisin heidän passinsa.

Vastaaja ilmoittaa, ettei heillä ole tietoa A:n ja B:n passien pois ottamisesta, ja että toimenpiteet ovat aiheutuneet virheellisistä matkalipuista sekä kansainvälisen ISPS-säännösten noudattamisesta.

Syrjintälautakunta toteaa, että ISPS-säännöstö sisältää oikeuden ja velvollisuuden matkustusasiakirjojen satunnaiseen tarkistamiseen sekä erilaisia turvatasoja ja niiden mukaisia toimenpiteitä. ISPS-säännöstöstä ei kuitenkaan löydy määräystä, jonka perusteella laivan henkilökunnalla olisi oikeus ottaa laivan matkustajilta passi pois.

A on esittänyt jo heti tapahtuman jälkeen poliisikuulustelussa, että toisin kuin muilta matkustajilta, A:lta ja B:lta on otettu matkustusasiakirjojen tarkistamisen yhteydessä passit pois ja palautettu ne heille myöhemmin samana yönä. Sama kertomus on esitetty Ahvenanmaalla ilmestyvän Ålandstidningen -lehden 11.12.2010 ilmestyneessä laajassa artikkelissa, jossa Tallink Silja Ab:n viestintäpäällikkö arvelee passien poisottamisen voineen johtua siitä, että hakijat eivät näyttäneet eurooppalaisilta. Samassa yhteydessä viestintäpäällikkö ilmoittaa yhtiön suhtautuneen asiaan vakavasti ja panneen vireille sisäisen tutkinnan tapahtumien selvittämiseksi. Tallink Silja Oy ei ole esittänyt, että se tai jokin muu samaan konserniin kuuluva taho olisi pyrkinyt tuolloin oikaisemaan Ålandstidningen -lehdessä 11.12.2010 ilmestyneessä artikkelissa julkaistuja tietoja.

Tallink Silja Oy on maksanut A:lle ja B:lle hyvitystä ylimääräisen risteilymatkan muodossa heille Suomessa sattuneiden edellä kuvattujen tapahtumien johdosta. Tallink Silja Oy ei ole myöskään esittänyt syrjintälautakunnalle sisäistä selvitystä, johon samaan konserniin kuuluvan Tallink Silja Ab:n viestintäpäällikkö kyseisessä artikkelissa viittaa. Syrjintälautakunta katsoo, ettei Tallink Silja Oy ole muutoinkaan esittänyt seikkoja, jotka kumoaisivat hakijan väitteen siitä, että A:lta ja B:lta on otettu passit pois matkustusasiakirjojen tarkistamisen yhteydessä, vaikka 26.11.2010 asian johdosta tehdyssä laivan turvallisuusuhkirjauksessa ei ole mainittu passien poisottamista. Tässä kirjauksessa turvallisuusuhaksi on luokiteltu A:n ja B:n saapuminen Maarianhaminasta laivalle väärin Tukholma – Tallinna reitille kirjoitettujen lippujen kanssa. Siinä ei ole mainintaa siitä, että turvallisuusuhaksi luokiteltu tapahtuma oli aiheutunut Tallink Silja Oy:n omasta menettelystä lipunmyynnissä, eikä A:n tai B:n menettelystä. Heidän ei ole väitetty käyttäytyneen tai toimineen siten, että heistä olisi ollut vaaraa laivan yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Syrjintälautakunta pitää hakijan selvitystä passien pois ottamisesta A:lta ja B:lta heidän matkustusasiakirjojensa tarkistamisen yhteydessä uskottavana, eikä vastaaja ole esittänyt sellaisia seikkoja, jotka kumoaisivat näin syntyneen syrjintäoletuksen. Vastaajan selvityksistä tosin ilmenee laivan purserin kiistäneen poliisilla uhkailun,

mutta purseri ei ole 26.11.2010 sattuneiden tapahtumien jälkeen sähköpostilla 29.11.2010 lähettämässään selvityksessä kiistänyt passien pois ottamista. Muihin matkustajiin passien pois ottamista ei ollut kohdistettu. Syrjintälautakunta toteaa, että oikeus passin pois ottamiseen on vain poliisi- tai rajavartiolaitaviranomaisella, mutta ei laivan henkilökunnalla. Passien pois ottamiselle ei muutoinkaan ole ollut hyväksyttävää perustetta, joten sitä ei voida pitää objektiivisiin seikkoihin perustuvana hyväksyttävänä toimenpiteenä. Lisäksi yhdenvertaisuuslaki ei välittömän syrjinnän tilanteessa edes tunne hyväksyttäviä syitä poiketa yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksesta.

Syrjintälautakunta katsoo A:han ja B:hen kohdistuneen passien pois ottamisen olleen heitä välittömästi syrjivä heidän etnisen taustansa perusteella. Kun passit oli palautettu heille jo samana yönä, eikä heihin ollut kohdistettu muita ylimääräisiä toimenpiteitä, syrjintälautakunta ei katso passien pois ottamista niin vakavaksi menettelyksi, että sitä voitaisiin pitää häirintänä.

Uhkasakko

Edellä selostetut tapahtumat ja muut olosuhteet huomioon ottaen syrjintälautakunta ei pidä tarkoituksenmukaisena uhkasakon asettamista.

Syrjintälautakunnan päätös

Syrjintälautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen perusteluineen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki 2 § 4 momentti, 6 § 1 momentti, 17 §

Laki vähemmistövaltuutetusta ja syrjintälautakunnasta 7 c §

Ahvenanmaan itsehallintolaki 27 § 13 kohta

Perustuslaki 6 §, 22 §

Euroopan unionin perusoikeuskirja 47 artikla

YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus 2 artikla 1 kohta, 2 artikla 3 a) kohta, 26 artikla

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.